

ОРГАНІЗАЦІЙНІ, ТЕХНОЛОГІЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА ЩОДО РОЗРАХУНКІВ З ДЕБІТОРАМИ

Бірюк О.Г.

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

Метою дослідження є критична оцінка, систематизація та обґрунтування організаційних, технологічних методичних аспектів при відображенні інформації про розрахунки з дебіторами згідно чинного законодавства України для відображення її в наказі про облікову політику підприємства, що дозволить сформулювати точну та правдиву інформацію про такі розрахунки на підприємстві. В роботі проаналізовано альтернативні варіанти відображення інформації про розрахунки з дебіторами в наказі про облікову політику підприємства, які регламентовані на законодавчому рівні. Запропоновано комплексний підхід щодо відображення інформації про такі розрахунки в наказі про облікову політику підприємства.

Ключові слова: облікова політика підприємства, альтернативні рішення, розрахунки з дебіторами, резерв сумнівних боргів, дебіторська заборгованість.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Бухгалтерський облік на підприємстві починається з розробки облікової політики підприємства. Правильно розроблена облікова політика впливає на величину таких показників підприємства як собівартість, прибуток, податок на прибуток. Тому проблеми організації, технології та методології обліку набувають особливої уваги.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в які зачатково розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. В результаті аналізу останніх досліджень було встановлено, що питання облікової політики підприємства щодо дебіторської заборгованості досліджувались в роботах таких науковців як В.А. Кулик [1], І.М. Сисоевої [2], В.В. Ясищенної [2]. Проте в своїх дослідженнях вони акцентували увагу тільки на тих методичних аспектах, що є чітко регламентованими та які містять альтернативні варіанти відображення та передбачені в П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість», зокрема розглядали альтернативні варіанти відображення дебіторської заборгованості яка виникає з покупцями, замовниками, іншими дебіторами за відвантажені товари, продукцію, виконані роботи, надані послуги, яка погашається грошовими коштами.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Згідно чинного законодавства України облікова політика підприємства – це сукупність принципів, методів та процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності. Тому, крім методичної складової облікової політики, вважаємо за доцільним додатково дослідити організаційну і технологічну складову облікової політики при відображенні інформації про розрахунки з дебіторами.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Основною метою нашого дослідження є критична оцінка, систематизація та обґрунтування методичних, організаційних та технологічних аспектів при відображенні інформації про розрахунки з дебіторами згідно чинного законодавства України для відображення її в наказі про облікову політику підприємства, що дозволить сформулювати точну та правдиву інформацію про такі розрахунки на підприємстві.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. В результаті дослідження було встановлено, що наказ про облікову політику підприємства складається з таких частин як: організаційна, техно-

логічна, методична. Тому, виклад основних висновків і пропозицій щодо відображення інформації про розрахунки з дебіторами нами буде представлені саме в цьому розрізі.

1. При організації розрахунків з дебіторами, в наказі про облікову політику підприємства доцільно відобразити інформацію щодо таких аспектів: порядок організації та оформлення договірних відносин; склад і обсяг комерційної таємниці та порядок її захисту; розробки посадової інструкції бухгалтера до функцій якого входить облік розрахунків з дебіторами.

1.1. Основним документом в якому визначається порядок та форми розрахунків між покупцем та постачальником є договір (угода, контракт), який є основою при побудові розрахункових операцій на підприємстві. Тому, порядок організації та оформлення договірних відносин має першочергове значення. На законодавчому рівні відповідальність за своєчасну та якісну підготовку необхідних матеріалів та оформлення договірних відносин, а також облік, реєстрацію, зберігання договорів ніде не прописано, тому підприємство може зафіксувати інформацію щодо покладення такої відповідальності на службу, до обов'язків якої буде входити відповідальність за виконання таких функцій. Враховуючи це, вважаємо, що порядок організації документації, що пов'язаний із укладанням договорів доцільно відображати в наказі про облікову політику підприємства.

1.2. Критично оцінивши визначення комерційної таємниці та враховуючи особливості розрахунків з дебіторами вважаємо, що до комерційної таємниці при таких розрахунках доцільно відносити інформацію про умови договорів (угод, контрактів); інформацію про переговори; дані про ціну продажу; розміри наданих знижок. Для безпосереднього визначення такого переліку на підприємстві створюється спеціальна комісія, яка здійснює групування й уточнення інформації для цього переліку, про що доцільно проінформувати в наказі про облікову політику підприємства.

1.3. Розмір та вид діяльності підприємства буде впливати на організацію його бухгалтерської служби, зокрема і на організацію обліку розрахунків з дебіторами. Тому, відображати інформацію щодо розробки посадової інструкції бухгалтера до функцій якого входить облік таких розрахунків є доцільним в наказі про облікову політику підприємства.

2. При технологічних аспектах в наказі про облікову політику підприємства щодо розрахунків з дебіторами доцільно відобразити наступну інформацію щодо таких розрахунків: форму ведення

бухгалтерського обліку; організацію документації і документообігу; організацію, умови й строки зберігання документів та облікових регістрів на підприємстві; робочий план рахунків.

2.1. Так, при відображенні форми ведення обліку доцільно зазначити яку форму ведення застосовують (або меморіальна-ордерну, або журнал-головну, або журнально-ордерну, або просту, або спрощену, або автоматизовану) і які регістри синтетичного і аналітичного обліку будуть використовувати саме при відображенні процесу розрахунків з дебіторами по рахунках: 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками», 37 «Розрахунки з різними дебіторами», 38 «Резерв сумнівних боргів», 34 «Короткострокові векселі одержані».

2.2. При відображенні інформації про організацію документування господарських операцій з обліку розрахунків з дебіторами передусім: складають перелік операцій, які належить документувати на підприємстві щодо обліку таких розрахунків; визначають, якими документами буде оформлюватися кожен вид операції з продажу продукції; визначають кількість примірників та призначення кожного документа, яким оформлюється кожен вид операції з продажу продукції; визначають порядок складання кожного документа з продажу продукції.

Отже, в наказі про облікову політику підприємства рекомендуємо відображати таку інформацію: графік документообігу щодо відображення інформації про продаж продукції; перелік первинних документів, які розроблені підприємством самостійно для відображення в обліку процесу продажу та вимоги до їх заповнення.

Для відстеження термінів погашення заборгованості покупцями та замовниками підприємство, згідно чинного законодавства, має право розробляти відомості аналітичного обліку за кожним покупцем (замовником). Якщо підприємство використовує таку практику, тоді про це також доцільно зазначити в наказі про облікову політику підприємства.

2.3. Завершальним етапом організації документообігу на підприємстві є формування справ бухгалтерська-економічних служб для організації поточного та довготривалого їх зберігання, зокрема документів, що оформлюють процес продажу продукції. Враховуючи це, вважаємо за доцільним в наказі про облікову політику підприємства відображати таку інформацію: місце зберігання первинних документів та регістрів бухгалтерського обліку розрахунків з дебіторами, виготовлених на всіх видах носіїв інформації; строки зберігання первинних документів та облікових регістрів щодо обліку таких розрахунків.

2.4. Робочий план рахунків бухгалтерського обліку розрахунків з дебіторами повинен містити синтетичні рахунки та субрахунки до них, необхідні для ведення його бухгалтерського обліку відповідно до вимог своєчасності й повноти обліку та звітності. В ньому може бути використано стільки рахунків і субрахунків, скільки необхідно для відображення таких розрахунків.

Інструкцією про застосування плану рахунків №291 облік розрахунків з дебіторами здійснюють на таких рахунках: 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками», 37 «Розрахунки з різними дебіторами», 38 «Резерв сумнівних боргів», 34 «Короткострокові векселі одержані». Кожне підприємство, враховуючи свої організаційно-технологічні особливості діяльності, відкриває до них аналітичні рахунки і фіксує в робочому плані рахунків.

В результаті дослідження було встановлено, що відображення в наказі про облікову політику підприємств інформації щодо авансів виданих має

дискусійний характер. Зокрема, більшість підприємств в наказі про облікову політику зазначають інформацію щодо порядку відображення в обліку і фінансовій звітності розрахунків за авансами виданими за товари, роботи і послуги за такими варіантами: 1) на субрахунку 371 «Розрахунки за виданими авансами» та відображати у фінансовій звітності у рядку «Дебіторська заборгованість за виданими авансами»; 2) на рахунку 63 «Розрахунки з поставальниками та підрядниками» з відображенням у фінансовій звітності у рядку «Дебіторська заборгованість за виданими авансами». При цьому, Інструкцією №291 чітко передбачено, що облік авансів, виданих іншим підприємствам здійснюється на субрахунку 371 «Розрахунки за виданими авансами». Тому, підприємства, що передбачають відображення розрахунків за виданими авансами за другим варіантом порушують нормативно-правове законодавство. Отже, ця вимога чітко регламентована законодавством і альтернативних варіантів відображення не має, тому інформація щодо порядку відображення в обліку розрахунків за виданими авансами в наказі про облікову політику підприємства не доцільно.

Також, дискусійним питанням є відображення в наказі про облікову політику підприємства інформації щодо відображення авансів, виданих на фінансування капітального будівництва. Так, на практиці існують такі варіанти їх відображення: 1) субрахунку 371 «Розрахунки за виданими авансами» з відображенням у фінансовій звітності у рядку «Незавершене будівництво»; 2) на субрахунку 151 «Капітальні інвестиції» з відображенням у фінансовій звітності у рядку «Незавершене будівництво». Проте, Інструкція №291 чітко регламентує, що авансові платежі, видані на фінансування будівництва відображають на субрахунку 151 «Капітальні інвестиції». Отже, цей пункт також виносити в наказі про облікову політику не є доцільним.

3. В результаті проведених досліджень теоретичних та практичних аспектів формування в бухгалтерському обліку інформації щодо розрахунків з дебіторами встановлено, що в наказі про облікову політику підприємства доцільно відобразити наступні положення щодо його методики обліку.

3.1. Наявність дебіторської заборгованості у підприємства передбачає не погашення підприємствами-боржниками певної частини ризику, щодо якої частки цієї заборгованості. Поточна заборгованість щодо якої існує невпевненість її погашення стає сумнівною заборгованістю. Якщо підприємство не прийме заходів щодо погашення сумнівної дебіторської заборгованості, то частина такої заборгованості може перейти до категорії безнадійної.

П(С)БО 10 передбачає, що підприємство самостійно обирає методи нарахування резерву сумнівних боргів, при цьому використання того чи іншого методу залежить від виду заборгованості для якої створюють резерв та наявності інформації, яка є необхідною для використання певного методу визначення резерву сумнівних боргів [3].

Згідно із п.8 П(С)БО 10 величина резерву сумнівних боргів може бути визначена такими методами: застосування абсолютної суми сумнівної заборгованості; застосування коефіцієнта сумнівності.

За методом застосування коефіцієнта сумнівності величина резерву сумнівних боргів розраховується множенням суми залишку дебіторської заборгованості на початок періоду на коефіцієнт сумнівності. Коефіцієнт сумнівності розраховується такими способами: 1) визначення питомої ваги безнадійних боргів у чистому доході; 2) класифікація

дебіторської заборгованості за строками погашення; 3) визначення середньої питомої ваги списаної протягом періоду дебіторської заборгованості у сумі дебіторської заборгованості на початок відповідного періоду за попередні 3-5 років.

Для різних видів дебіторської заборгованості (за реалізованою продукцією, за наданими послугами, за виданими авансами, за нарахованими доходами тощо) можуть використовуватися різні методи розрахунку резерву сумнівних боргів.

Зокрема, для дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги та іншої поточної дебіторської заборгованості більш доцільно використовувати метод абсолютної суми сумнівної заборгованості.

Метод «питомої ваги» доцільно використовувати тільки для створення резерву сумнівних боргів відносно дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги, реалізовані на умовах наступної плати. Тому нараховувати резерв відносно заборгованості інших дебіторів підприємства або дебіторської заборгованості по нарахованим доходам з використанням методу «питомої ваги є недоцільним. Резерв сумнівних боргів за методом «питомої ваги» доцільно створювати на тих підприємствах які здійснюють постійний продаж продукції, товарів, робіт, послуг і мають велику дебіторську заборгованість. Цей варіант дає можливість отримати більш детальну інформацію про стан дебіторської заборгованості підприємства. Разом з тим високий ступінь деталізації інформації, необхідний для розрахунків, вимагає великий обсяг робіт з її аналізу.

Резерв сумнівних боргів (за методом коефіцієнта сумнівності за середньою питомою вагою списаної протягом періоду дебіторської заборгованості у сумі дебіторської заборгованості на початок відповідного періоду за попередні 3-5 років) доцільно створювати на тих підприємствах які мають невелику частку безнадійних боргів в дебіторській заборгованості і такі борги носять нерегулярний характер.

Отже, в наказі про облікову політику підприємства рекомендовано підприємствам відображати методи, способи і дату визначення величини резерву сумнівних боргів.

3.2. Згідно із Листом МФУ «Щодо відображення у бухгалтерському обліку резерву сумнівних боргів» від 07.07.2004 р. № 31-04200-01-29/12137 для ведення обліку резерву сумнівних боргів підприємство може використовувати окремі аналітичні (суб)рахунки до рахунку 38 «Резерв сумнівних боргів» у розрізі статей поточної заборгованості, сумнівна частина якої забезпечена створеним резервом [4].

Враховуючи вищезазначене в наказі про облікову політику підприємства слід зазначити для яких видів поточної заборгованості буде нараховуватися резерв сумнівних боргів, зокрема: «Здійснювати облік резерву сумнівних боргів для різних видів поточної дебіторської заборгованості: окремо для дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги (за рахунком 36 «Розрахунки з покуцями і замовниками») та окремо для іншої поточної дебіторської заборгованості (за рахунком 37 «Розрахунки з різними дебіторами»).

3.3. П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» передбачає два випадки коли дебіторська заборгованість визнається безнадійною: 1) щодо якої існує впевненість про її неповернення боржником (заборгованість, яка є непогашеною внаслідок недостатності майна фізичної чи юридичної особи, оголошеної банкрутом у встановленому законодавством порядку, або юридичної особи, що ліквідується; прострочена дебіторська заборгованість померлих фізичних осіб, а також визнаних у судовому поряд-

ку безвісти відсутніми померлими чи недієздатними, а також прострочена заборгованість фізичних осіб, які засуджені до позбавлення волі); 2) за яку минув строк позовної давності, яка повинна відображатися на позабалансових рахунках після списання.

Проте, ст. 14.1.11 Податкового кодексу України [5] передбачено, що дебіторська заборгованість визнається безнадійною якщо: а) заборгованість за зобов'язаннями, щодо яких минув строк позовної давності; б) прострочена заборгованість фізичної або юридичної особи, що не погашена внаслідок недостатності майна зазначеної особи, за умови, що дії кредитора, спрямовані на примусове стягнення майна боржника, не призвели до повного погашення заборгованості; в) заборгованість суб'єктів господарювання, визнаних банкрутами у встановленому законом порядку або припинених як юридичні особи у зв'язку з їх ліквідацією; г) заборгованість, яка виявилася непогашеною внаслідок недостатності коштів, одержаних після звернення кредитором стягнення на заставлене майно відповідно до закону та договору, за умови, що інші дії кредитора щодо примусового стягнення іншого майна позичальника, визначені нормативно-правовими актами, не призвели до повного покриття заборгованості; г) заборгованість, стягнення якої стало неможливим у зв'язку з дією обставин непереборної сили, стихійного лиха (форс-мажорних обставин), підтверджених у порядку, передбаченому законодавством; д) прострочена заборгованість померлих фізичних осіб, а також осіб, які у судовому порядку визнані безвісно відсутніми, недієздатними або оголошені померлими, а також прострочена заборгованість фізичних осіб, засуджених до позбавлення волі.

Отже, в наказі про облікову політику підприємства доцільно відображати методикою визнання безнадійної дебіторської заборгованості.

4. При застосуванні підприємством методу нарахування резерву сумнівних боргів на підставі аналізу платоспроможності окремих дебіторів порядок списання безнадійної дебіторської заборгованості залежить від того, чи був на дану суму заборгованості нарахований резерв сумнівних боргів.

Згідно із п. 11 П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» списання безнадійної дебіторської заборгованості здійснюється за рахунок: 1) зменшення величини резерву сумнівних боргів; 2) у разі недостатньої суми нарахованої суми резерву сумнівних боргів безнадійна дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги списується з активів на інші операційні витрати; 3) у випадках відшкодування раніше списаної дебіторської заборгованості її сума включається до складу інших операційних доходів.

Разом з тим, в пп. 1.11 Інструкції по інвентаризації основних засобів, ТМЦ, грошових коштів і документів та розрахунків затвердженої наказом МФУ від 11.08.1994 року №69 передбачено що підприємства-кредитори повинні всім дебіторам передати виписки про їх заборгованість, які пред'являються інвентаризаційній комісії для підтвердження реальності заборгованості [6]. Підприємства-дебітори зобов'язані протягом десяти днів з дня отримання виписок підтвердити свою заборгованість або заявити свої заперечення. До акту інвентаризації розрахунків додається довідка про дебіторську заборгованість, щодо якої термін позовної давності минув, із зазначенням осіб, винних у мінуванні терміну позовної давності дебіторської заборгованості, а також назви і адреси дебіторів, суми, причини, дати і підстави виникнення заборгованості. Тому

доцільно було б списувати безнадійну дебіторську заборгованість на основі рішення інвентаризаційної комісії, письмового обґрунтування головного бухгалтера і юриста (із представлення копії первинних документів, що підтверджують створення безнадійної дебіторської заборгованості та наказу (розпорядження) керівника підприємства).

Отже, в наказі про облікову політику підприємства доцільно відобразити порядок списання безнадійної дебіторської заборгованості

5. П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» передбачає, що підприємство при виборі методу визначення величини резерву сумнівних боргів на основі класифікації самостійно визначає групи за строками непогашення дебіторської заборгованості.

В міжнародній практиці існує класифікація груп поточної дебіторської заборгованості яку вимірюють в днях, зокрема: від 1 до 30 днів; від 31 до 60 днів; від 61 до 90 днів; більш ніж 90 днів. В Примітках до річної фінансової звітності передбачена класифікація поточної дебіторської заборгованості яку вимірюють в місяцях, зокрема: до 12 місяців; від 12-ти місяців до 18-ти місяців; від 18 місяців до 36 місяців.

Отже, в наказі про облікову політику підприємства доцільно відобразити класифікаційні групи поточної дебіторської заборгованості.

6. Слід зацентувати увагу, що вексель має подвійну природу, яка проявляється в тому, що в одній операції вексель може виступати борговим інструментом, в іншій – стає цінним папером. Тому необхідно розрізнити векселі, одержані у забезпечення за відвантажені товари (роботи, послуги), і векселі придбані за грошові кошти.

Отже, *векселі одержані* – це дебіторська заборгованість за розрахунками з покупцями, замовниками та іншими дебіторами по відвантажених товарах, продукції, виконаних роботах, наданих послугах, які забезпечені одержаними векселями. Для обліку векселів одержаних Планом рахунків передбачено такі рахунки (субрахунки): 1) рахунок 34 «Короткострокові векселі одержані» – якщо строк погашення з дати балансу менше одного року; 2) субрахунок 182 «Довгострокові векселі одержані» – якщо строк погашення з дати балансу більше одно-

го року. Аналітичний облік здійснюють за кожним одержаним векселем.

В бухгалтерському обліку нараховані відсотки за одержаним векселем обліковують на субрахунок 373 «Розрахунки за нарахованими доходами».

Якщо одержали безвідсотковий вексель на суму, що перевищує нараховану виручку за товари, то різницю між номінальною вартістю векселя і виручкою відносять на рахунок 69 «Доходи майбутніх періодів».

Отже, в наказі про облікову політику підприємства доцільно відобразити порядок обліку векселів.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Вивчення теоретичних положень та існуючої практики щодо формування інформації про розрахунки з дебіторами в наказі про облікову політику підприємства дозволило зробити висновок про те, що в частині формування положень облікової політики таких розрахунків мають значення всі три складові: організаційна, технологічна та методична. Так, при складанні наказу про облікову політику підприємству доцільно вказати наступне коло напрямків: *при організації розрахунків з дебіторами*: порядок організації та оформлення договірних відносин, склад і обсяг комерційної таємниці та порядок її захисту, розробка посадової інструкції бухгалтера до функцій якого входить облік розрахунків з дебіторами; *при організаційно-технологічних аспектах в наказі про облікову політику підприємства щодо розрахунків з дебіторами* доцільно відобразити наступну інформацію щодо таких розрахунків: форму ведення бухгалтерського обліку; організацію документації і документообігу; організацію, умови й строки зберігання документів та облікових реєстрів на підприємстві; робочий план рахунків; в частині *методичних аспектів* – методи, способи і дату визначення величини резерву сумнівних боргів; порядок обліку резерву сумнівних боргів для різних видів поточної дебіторської заборгованості; методика визнання безнадійної дебіторської заборгованості; порядок списання безнадійної дебіторської заборгованості; класифікаційні групи поточної дебіторської заборгованості; порядок обліку векселів.

Список літератури:

1. Кулик В.А. Облікова політика підприємства: набутий досвід та перспективи розвитку: Монографія. – Полтава: РВВ ПУЕТ, 2014. – С. 373.
2. Ясишена В.В. Відображення дебіторської заборгованості в обліковій політиці підприємства // В.В. Ясишена, І.М. Сисоєва // Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка» <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1470>
3. П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість». Затверджено наказом МФУ від 25.10.1999 року № 725/4018 (зі змінами).
4. Лист МФУ «Щодо відображення у бухгалтерському обліку резерву сумнівних боргів» від 07.07.2004 року № 31-04200-01-29/12137.
5. Податковий кодекс України від 02.12.2010 року № 2755-VI (із змінами).
6. Інструкція по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків. Затверджена наказом МФУ від 11.08.1994 року № 69.

Бирюк Е.Г.

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

ОРГАНИЗАЦИОННЫЕ, ТЕХНОЛОГИЧЕСКИЕ И МЕТОДИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ФОРМИРОВАНИЯ УЧЕТНОЙ ПОЛИТИКИ ПРЕДПРИЯТИЯ ПРИ ОТОБРАЖЕНИИ ИНФОРМАЦИИ ОБ РАСЧЕТАХ С ДЕБИТОРАМИ

Аннотация

Целью исследования есть критическая оценка, систематизация и обоснование организационных, технологических и методических аспектов при отображении информации об расчетах с дебиторами соответственно действующему законодательству Украины для отображения её в приказе об учётной политике предприятия, что позволит сформировать точную и правдивую информацию про такие расчёты на предприятии. В работе проанализированные альтернативные варианты отображения информации об расчетах с дебиторами в наказе об учётной политике предприятия, которые регламентированные на законодательном уровне. Рекомендовано комплексный подход при отображении информации про такие расчёты в приказе об учётной политике предприятия.

Ключевые слова: учётная политика предприятия, альтернативные решения, расчёты с дебиторами, резерв сомнительных долгов, дебиторская задолженность.

Biryuk E.G.

Kyiv National Economic University named after Vadim Hetman

ORGANIZATIONAL, TECHNOLOGICAL AND METHODOLOGICAL ASPECTS OF ACCOUNTING POLICY OF ACCOUNTS RECEIVABLE

Summary

A research purpose is a critical estimation, systematization and ground of organizational, technological methodical aspects, at the reflection of information about calculations with debtors in obedience to the current legislation of Ukraine for the reflection of it in an order about the registration policy of enterprise which will allow to form exact and truthful information about such calculations on an enterprise. The alternative variants of reflection of information are in-process analysed about calculations with debtors in an order about a registration policy enterprises which are regulated at legislative level. Complex approach is offered in relation to the reflection of information about such calculations in an order about the registration policy of enterprise.

Keywords: registration policy of enterprise, alternative decisions, calculations, with debtors, reserve of doubtful debts, account receivable.

УДК 330.34

КОНЦЕПЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ В СУЧАСНІЙ ЕКОНОМІЧНІЙ НАУЦІ

Богашко О.Л.

Європейський університет, Уманська філія

Проаналізовано основні теоретичні підходи до визначення поняття національної інноваційної системи, розкрито її сутність та функції. Досліджено склад елементів і типи взаємозв'язків між ними, які формують інституційну структуру національної інноваційної системи. Розглянуто практичні питання щодо організації функціонування національної інноваційної системи.

Ключові слова: інноваційна інфраструктура, національна інноваційна система, структура національної інноваційної системи.

Постановка проблеми. В умовах формування інноваційної моделі економіки України зростає значущість державного регулювання інноваційних процесів, спрямованих на створення засад стабільного соціально-економічного розвитку. Інноваційна діяльність у сучасних умовах забезпечує високий рівень конкурентноздатності та виступає основою динамічного розвитку економічної системи. Саме тому наприкінці ХХ ст. у ряді країн почали формуватися інноваційні системи, що підтримувались державою та дозволили забезпечити підвищення інтенсивності розвитку їх економік за рахунок використання ефективних механізмів отримання, передачі та використання в господарській діяльності нових знань і технологій. Великого

значення набуває опрацювання механізмів управління інноваційними процесами з метою забезпечення здатності інститутів суспільства реалізувати інноваційні пріоритети розвитку.

Аналіз досліджень і публікацій. Засновниками теорії формування національної інноваційної системи вважаються К. Фрімен, Б.-А. Лундвал та Р. Нельсон, які проаналізували розвиток інноваційної діяльності в різних країнах і на цій основі дали визначення поняттю національної інноваційної системи. Так, К. Фрімен розглядає її як мережу інститутів у державному та приватному секторах, чия діяльність і взаємозв'язки сприяють розробці, імпорту й проникненню нових технологій [5]. Особливістю такого підходу до визначення національної